

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

15 August st. v.

27 August st. n.

Ese in fie-care dumineca.

Redacțiunea în

Közép-utca nr. 395.

Nr. 33.

ANUL XVIII.

1882.

Prețul pe un an 10 n.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Țica lui Coderiște.

— Novela. —

Dedicație amicului meu S. M. Haliță.

I.

— Ba c'oi face... să vezi tu, — dicea Țica bătrâna bătându-și în pumni. Să vezi... astăzi vine la noi domnu Oprea Lunescu și uite așa, — repetă ea bătându-și în pumni; se puse apoi pe ferestă se uită în jos și 'n sus și începând a mai așeză câte ceva-și prin casă. Da ce? — continuă ea, — némul meu a fost de când lumea domn

George Coderiște, bărbatu-seu eși din casă călcând indesar și uitându-se peste umăr la nevastă-sa și gândi „póle lungi, minte scurtă“.

— Bon jour, bon jour, — dise repede Oprea Lunescu intrând în casă. Am ostenit așa am umblat de iute... dă... ce să faci necasului? așa-i advocația asta. Să vezi... am avut un proces astăzi... dar unde-i Țicuță? — continuă el ștergându-se cu basmaua pe frunte.

— Este dusă la soru-mea die Lunescu, poșteșce și șeđi nițel, că trimit să o cheme.

— Ah... lasă-o să-și petrecă... căci... dar dl George, ce mai face?

— George, șciți ca bărbații, mai cu una mai cu alta...

— Da, da, i dau tot drept, șciú eu după mine; când am să fac câte ceva, apoi nici că mai gândesc la altele. Tocmai ieri, — continuă Lunescu, (punând un deget la frunte, ca și cum s'ar gândi). Tocmai ieri am avut un proces de tot ciudat. Eu ca advocat al unei femei am câștigat un proces de despărțenie, adeca de divorț cum se dice dincolo... Eu dór am fost la București, — dise zimbând, — și lăsând vorba neisprăvită începú să se plimbe, prin casă.

Oprea Lunescu eră feciorul unui țeran gazdă, dintr' un sat din țera Bărsei. De mic l'a dat tată-seu (căci mamă n'avea) la școlă; aci fiind crescut la o familie de jos eră de tot nestăpănit. Tată-seu om bogat dar sgărcit nu se 'ndurá să plătescă pentru băiat cvartir mai scump ca 1 fl. pe lună; și aducea ănsuși mănca-rea, dar Oprea mai totdeauna și-o vindea și când eră cătră s'arșit începea să cruțe. Banii ce-i căpětá i cheltuiá pe alte nimicuri și rare-ori vedeai cernélă, condei său cerusă la el. Avea o deosebită plăcere să-și lege frumos cărțile și să le păstreze tot nouă. Cărți avea dar de 'nvěțat nici pomană; căne căneșce și mai câte 2 ani într'o școlă, a dus'o el până 'ntr'a 3 gimnasială fiind in etate de 18 ani. Fiind că nu-i plăcea „gréca“

și „algebra“ cum dicea el, și fiind că se apropiá și timpul cătării o luá cu 2 prietini la București. Acolo a umblat dela un stăpân la altul, ca mulți Ardeleni d'ai noștri, și trăind o vreme, fără stăpân, și-a mai cercat odat norocul în carieră, intrând la un han; * dar nici pomană.

Învěțase atâta carte la București, încât eră numa bun de 'nsurat. Dela un timp sătul de acésta viěță aducându-și aminte că are și tată, s'a apucat și a scris acasă, că se află în București și că are de gând să se 'ntórcă în patrie. Tată-seu ca ori ce părinte, când a aflat despre fiu-seu, i-a trimes parale de cheltuielă și astfel și-a adus odorul acasă. Oprea eră gol, prepădit ca vai de el, și cu tóte acestea când se întâlni cu tată-seu il salutá dicend: „Bon jour tată“. Multă vreme a plâns tată-seu de sórtea băiatului seu, dar la urmă se mai mângâia gândind că s'a mai deschis la cap. Și numa ce-i drept dicea „am fostără“ în loc de „am fost“, și „adecătele“ în loc de „adeca“ și întrebuință sute și mii de expresiuni șóde, și nenumerate cuvinte turcești, bulgărești, și grecești, de par că nu fusese de când lumea în Ardel. Vorbiá chiar mai iute și făcea gesturi ca o mahalagióică.

După ce de miliție a scăpat, neavend alta de făcut, s'a băgat scriitor la un advocat.

Oprea însă se dedea ănsuși de advocat, și când eră între hamali ** séu între nația de rënd umblá chiar cu hărtii subțióră intocmai ca un advocat. Gură avea, îmbrăcat eră, minția de credea și el, se lăudá de-i mergea veste, de ce să nu fie advocat, gândia el.

— Da cine-a pus în păhar florile aceste, — grăi din nou Lunescu apropiându-se de ferestă.

— Țicuța noastră... ea... căz *** ea are o grădinuță și frumósă și grigită, — dise Țica bătrâna, dând guri sale o formă delicată, — e copilă șciú... pot să dic... fericite de ce-l d'o luá-o.

— Ei căz bine dici... Țicuța e de măritat... dar am audít, „adecăte-le“ vrém să dic că lumea vorbeșce că vrei s'o măriți după... dar ce eram să uit să-ți spun, par că 'ncepusem de București. Cât am stat acolo 4 ani am dus'o fórte bine; am fost om „onorabil“; multe m'au rugat să le i-au de nevastă dar „le-am tratat cu refuz“. Eu, numa ce-i drept, nici odată nu m'am uitat la zestre, ci mai mult la ném, căci, dă, ori și cum, némul face onóre.

— Așa este, — grăi leica Țica uitându-se pe ferestă în sus și 'n jos; — taica Dđeu să-l ierte, a fost

* Han = crășmă, birt.

** Hamal = muncitor cu diua în cetăți, điler.

*** Căz = veđi că, pentru că.

✓ **Dela Deș** comitetul constituit pentru primirea oșpeților a făcut mari pregătiri, quartire avem destule, din partea orașenilor precum și din partea autorităților de aici sîntem cît se pôte de bine spriginiți. În 27 august a. c. va fi concert și în 28 aug. va fi bal. Publicul român este deci rogat, ca sê ia parte în număr cît de mare, cu atît mai mult, cãci este cale feratã pînã în Deș care pe timpul Asociațiunii va comunica între Cluș și Deș de două ori pe zi. Deș, 26 august 1882. *Simeon Corpodean*, membrul comitetului ales pentru primirea oșpeților.

✓ **Descoperiri istorice importante.** „La Gazette de Roumanie” aflã cã dl Tocilescu, în timpul șederii sale în Moscova, a descoperit în arhivele acestui oraș documente de o fôrte mare importanță pentru istoria nãstrã. Între altele, tôte tractatele de alianță ale principilor români cu regii poloni. Dupã aceste documente se vor trage copii cari se vor depune în arhive.

✓ **DI Frédéric Damé**, fost profesor la liceul St. Sava, înștiințezã pe pãrinți cã primeșce la dînsul a casã, dela 1 septembrie, elevi pensionari care urmez cursurile liceale sêu gimnasiale. Elevii ce-i se vor încredințã, afarã de o bunã creștere, vor primi și lecții particulare de limba francezã. A se adresã, la dl Frédéric Damé, strada Polonã, 70, în București, lângã gimnasiul Mihailu Bravul.

✓ **DI Dimitrie V. Cerchez**, profesor la gimnasiul din Galaț a scos de sub presã: „Aritmetica” pentru clasa I și II primarã edițiunea IV, prețul 55 bani. „Aritmetica” pentru clasa III și IV primarã, edițiunea III, prețul 75 bani. Ambele aceste cãrți sînt aprobate de onor. minister al instrucțiunii ca cãrți didactice și conform programei școlilor primare. Se gãsesc la autor în Galați și la cãteva librãrii din țerã.

C e e n o u ?

Hymen. Joi în 17 l. c. dl *Alessiu Pascu* comerciant în Dobra și-a încredințat de fiitorea corsortã a vieții pe dșora *Iulia Filip*, sora dlui avocat din Abrud Ales. Filip.

✓ **Bal și concert la Varadia.** Tinerimea studiøsã din Varadia cu ocaziunea aniversãrii împãrãtului la 18 aug. au arangiat un frumos concert urmat de bal. La misa de dinemãta chorul din loc, bine instruat a fãcut o adevãratã plãcere publicului. Concertul de sãra, în potrivã timpul ploios a fost totuși bine cercetat. Programa a fost urmãtoarea: 1. Cuvẽnt de deschidere, rostit cu mult talent de bravul student absolut *Nicolau Jurma*. 2. „Trei floricele”, executat solo pe violinã de *Romul Iorgovici*. 3. „Poporul român”, poezie de *Iosif Vulcan*, declamatã în costum național de drãgãlașa dșora *Silvia Mihailovici*. Declamatõrea a fost frenetic aplaudatã. 4. Canțoneta „Paraponisul” predatã de *Iuliu Moldovan* gimnast absolut. Aerul sãu comic a produs mult ris în public. 5. „Privire în Venitor”, poezie de *Grozescu*, declamatã fôrte bine de dșora *Maria Baraci*, tot în costum național. 6. „Marșul Curcanilor”, executat pe violinã de *Nic. Jurma* și *Romul Iorgovici*. 7. „Ce e Românul”, poezie de *I. Clintoc*, declamatã în costum național de *Ion Alesandrescu*. 8. „Fii ai României”, cãntec național executat cu multã esactitate și entusiasm de chorul vocal. Aplause repetite i-au silit a repetã cãntecul de 3 ori. 9. Cuvẽnt de închidere, rostit de dl *Nic. Jurma*. Dupã concert a urmat balul care s'a început cu „Hora”. Petrecerea a fost fôrte vialã și a durat pînã dinimãta.

Avis. Pentru acei P. On. Domni cari voiesc a

luã parte la festivitățile „jubileului de 25 ani al chorului de plugari din Chișeteu”, comitetul arangiator a esoperat scãrițiarea prețurilor de cãlătorie pe liniile ferate cu 25% pe timpul dela 15 pînã la 25 sept. c. n., drept aceia respectivii Domni participatori sînt rugați, ca arẽtând stațiunea de plecare sã se adreseze cãtrã subscrisul pînã inclusive 29 august st. v. pentru de a li se trimete recerutele bilete de legitimare. *Lucian Sietianu*, președ. corului.

✓ **Distincțiuni literarii în România.** Se acordã medalia „Bene Merenti” clasa I dnei *Ida Melisurgo Vegazzi Ruscala*, pentru scrieri relative la România; dlui major *Cãpitãnenu*, pentru lucrãri topografice și astronomice; dlui *St. M. Șoimescu*, pentru scrieri literare și juridice. Clasa a II-a din aceiași medalie se acordã: dlui *Al. Sãvulescu*, pentru lucrãri arhitectonice; dlui *I. M. Bujorẽnu*, autorul colecțiunii de legiuri ale țerii; dlui *D. Atanasescu*, pentru opere didactice pentru Macedoneni; dlui *Carol Scrob*, pentru scrierile sale poetice.

✓ **Calea Ploesti-Predeal.** „Voc. Cov.” aflã, cã se vorbeșce de construcțiunea unei variante a liniei Ploiești-Predeal, de ore-ce cea actualã ar fi prẽ espusã inundațiunilor.

Au murit: *Dõmna Polixena Muntean n. Orbonasiu de Vajda Hunyad*, soția dlui avocat August Muntean, în urma unui morb îndelungat, la Deș în al 33-lea an a vieții sale. Rãmãșițele ei pãmẽnteșci s'au înmormẽntat la 21 aug. st. n. Aducem condolența nãstrã jãlitorului consõrte și orfanilor remași fãrã mamã. — *Eva Ciohota n. Mornaila* din Simand în etate de 52 ani, a repausat la 28 iulie a. c. — *Bela Szende* ministrul de honveți la 18 august.

Deslegarea ghiciturei de șac din nr. 29 :

Fã-me Dõmne ce mei face,
Fã-me busuioc ori crin,
Ș e me rumpa cine 'mplace,
Sẽ me bage în alhui sin.
Și ca fluturu-'n luminã
Sẽ mẽ sting în sin la ea;
Fericire mai divinã
În etern nu aș aflã!

Bine au deslegat-o dõmnele și domnișõrele: *Eufemia Duma*, *Emilia Pop n. Mãrcuș*, *Elisabeta Murẽșan*, *Elena Rusu*, *Rosa Bozanciu*, *Emilia Onciu n. Ciavoșchi*, *Silvia Ilieș*, *Ana Giuvẽlea*, *Paulina Pandrea*, *Emilia Ciurdariu n. Fãrcaș*, *Elena Zacharia n. Daminescu*, *Iulia T. Ursu*, *Lucreția Görög n. Pap*, *Iustina Savu*; și dnii *Emilian Micu*, *Basilu O. Popescu*, *Petru Valea*, *Atanasie Suciu*, *Alesandru Silași*

Premiul l'a cãștigat dra *Iustina Savu*.

Cãlindarul sãptẽmãnei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sãntilor și sãrbãtorile.	Sõrele resare	Sõrele apune
Duminecã	15	27	(†) <i>Adorm. Prec.</i>	5 5	6 54
Luni	16	28	<i>M. Diomid.</i>	5 7	6 52
Martì	17	29	<i>M. Miron.</i>	5 9	6 50
Mercuri	18	30	<i>M. Flor. și Laur.</i>	5 10	6 48
Joi	19	31	<i>M. Andreiu Strat.</i>	5 12	6 47
Vineri	20	1	<i>Pror. Samuil.</i>	5 13	6 46
Sãmbetã	21	2	<i>Apost. Tadeu.</i>	5 15	6 43

Proprietar, redactor respunďãtor și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui *Eugeniu Hollõsy* în Oradea-mare. Strada principalã nr. 274.